

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

Biersted Skoles omsorgsplan.

A. Elevdødsfald

Lige efter dødsfaldet

Når ovenstående erfare, orienteres kontaktlæreren, der er forpligtet til at tage kontakt til hjemmet og spørge til det hændte (hvad er der sket?). Der aftales ligeledes, at kontaktlæreren/skolelederen besøger forældrene, når skoledagen er slut. Det er kontaktlæreren, der står for samtalen.

Kontaktlæreren orienterer skolelederen. Skolelederen orienterer hurtigst muligt det øvrige personale.

Elevens klasse underrettes af kontaktlæreren og anden nær lærer til klassen. Begge lærere bliver i klassen resten af skoledagen:

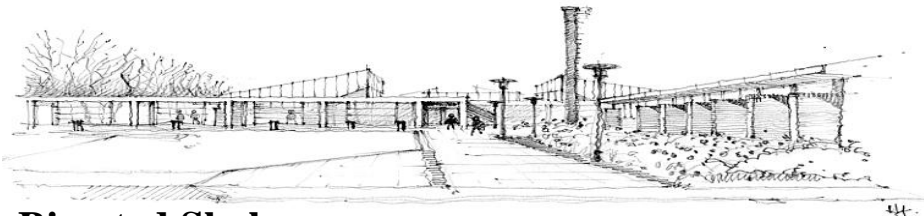
- tal åbent og konkret om det, der er sket
- lad eleverne tale om det, de tænker og føler
- lys/blomster stilles på elevens plads. Det sker hver dag indtil begravelsen.
- skolens kontor prøver at komme i kontakt med samtlige af klassens hjem for at orientere/sørge for, at ingen elever er alene, når han/hun kommer hjem. Så vidt det er muligt hentes eleverne direkte på skolen, når skoledagen ophører. (De små skal ikke i fritidsordning, men blive på skolen sammen med deres lærer!) SFO'en underrettes af kontoret.

Kontoret melder tilbage til kontaktlærer, efter at have kontaktet hjemmene.

Skolens øvrige klasser underrettes af deres kontaktlærer. Vær specielt opmærksom på nære venner og kammerater i andre klasser. Alle klasser orienteres om mindehøjtidelighed i gymnastiksal/inde ophold.

Flaget hejses på halv stang. Ansvarlig: Skoleleder.

Skoleleder sørger om muligt for, at skolepsykolog og præst er til stede på skolen. Skoleleder, præst og klasselærer taler sammen om mindehøjtideligheden. (Her kan evt. synges afdøde elevs yndlingssalme eller sang + 1 minuts stilhed). Den afdøde elevs klasse skal have kort skriftlig meddelelse med hjem, også selv om kontorets personale har været i kontakt med hjemmet.

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

Forslag til brev hjem til klassens elever og forældre samt til skolebestyrelsens klasserepræsentant:

Biersted Skole, den _____

Klassen har i dag modtaget den triste besked, at _____ er afgang ved døden. Dette er naturligvis noget, som vi alle - såvel voksne som elever - berøres stærkt af. I de nærmeste dage vil vi derfor bruge megen tid på at tale om det, der er sket.

Der er i dag blevet afholdt en fælles mindehøjtidelighed på skolen.

Det vil være af stor betydning for børnene, at I også i hjemmet taler åbent om det indtrufne. Hvis der er brug for det, kan I naturligvis kontakte os.

kontaktlærer

Skoleleder

Begravelsen

Kontaktlæreren spørger de pårørende ved en senere samtale, om de ønsker at lade elevens klassekammerater deltage i begravelsen.

(Kræver positivt svar på ovenstående).

Når dagen for begravelsen er fastsat, får elevens klasse et brev med hjem om deltagelse i begravelsen. Det bør i brevet nævnes, at det er vigtigt, at eleverne - især yngre - har voksne at være sammen med ved begravelsen.

Det vil være godt, at så mange af eleverne som muligt kan være med ved begravelsen, da det kan være af stor betydning for bearbejdningen af sorgen i nærmeste tid.

NB!: Frivillighed, ikke pres!

Forslag til orienteringstekst (de små klassetrin):

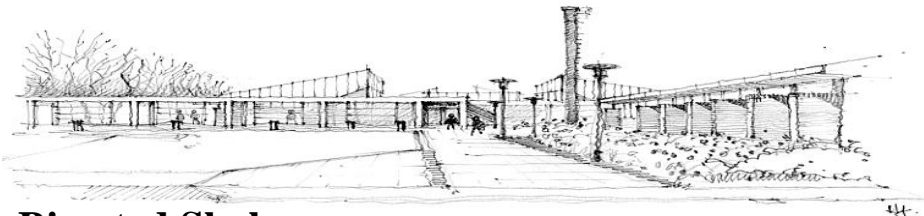
(Men det anbefales, at kontaktlærer skriver et mere personligt brev. Heri kan jo nævnes, hvad klassen har lavet i dagene op til begravelsen).

Det er bestemt, at _____ s begravelse finder sted _____ dag, den _____ kl. _____

Deltagelsen er naturligvis frivillig, men det ville være godt, hvis så mange som muligt deltager. Dette kan være af stor betydning for bearbejdningen af sorgen i den nærmest følgende tid. Skolelederen, kontaktlæreren og faglærerne vil også deltage, men det er vigtigt, at børnene også har en anden voksen med sig.

kontaktlærer

Skoleleder

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

Det er vigtigt, at kontaktlæreren taler med klassen om, hvad der skal ske ved begravelsen. Tal evt. med præsten eller forældrene om forløbet.

Det er vigtigt, hvad enten børnene skal deltage i begravelsen eller ej.

På begravelsesdagen holder kontaktlæreren klassen samlet, uanset om den skal deltage i begravelsen eller ej. Børn, som har brug for og mulighed for at være sammen med deres forældre, skal have lov til det. Hvis nogle elever ikke deltager ved begravelsen, kan de blive på skolen sammen med en lærer til skoletids ophør.

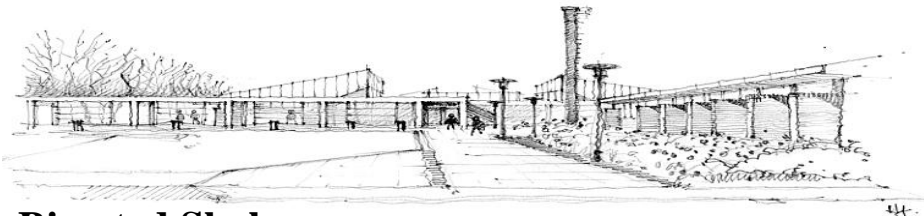
Hvis klassen ikke deltager i begravelsen, holdes der alligevel en kontaktlærerdag + evt. to-lærer eller med kontaktlærere. En af de nærmeste dage besøges graven.

På begravelsesdagen hejses skolens flag på halv stang fra morgenstunden. Alle klasser orienteres om begravelsen. Efter begravelsen hejses flaget på hel stang.

Opfølgning

Det er meget vigtigt, at kontaktlæreren får megen støtte og hjælp af kollegerne.

Vær opmærksom på elevernes forskellige sorgreaktioner. Nogle bearbejder hurtigt sorgen, efter at dødsfaldet er blevet kendt. Andre vil først få mærkbare reaktioner noget tid efter. Skyldfølelser er typiske udslag af sorgreaktioner hos børn og unge mennesker. Hos børn forbindes skyldfølelsen ofte med, om de fortsat kan lege og have det sjovt. Både hos børn og teenagere forbindes den tit med "magisk tænkning": Døde hun, fordi jeg sagde, hun var dum? Døde han, fordi jeg sparkede ham engang? I denne sammenhæng er rådgivning og vejledning meget vigtig.

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

Ved enhver sorg er en *bearbejdnings proces*, som skal gennemleves.

Sorgarbejdet består af 4 opgaver:

1. Erkendelse af tab
2. At gennemleve følelser (vrede, skam og skyld)
3. At erhverve nye færdigheder
4. At ny orientere sig

Når sorgen er bearbejdet, er der plads til en videre udvikling. Men fastlåses en sorg i et af stadierne, kan der opstå patologisk sorg, som kan vise sig som undgået sorg, forsinket sorg eller kronisk sorg. Dette ses ofte hos voksne, som har haft en sorg som barn, hvor barnets reaktioner ikke er blevet forstået. Det er meget vigtigt at være opmærksom på et barn eller ungt menneskes normale sorgarbejde, således at barnet styrkes i at reaktionerne er tilladt og naturlige.

Men i en sorg kan opstå en krise.

Dette kræver, at nogle bestemte faktorer er tilstede:

1. Tab eller trussel om tab
2. Følelsesoversvømmelse
3. Handlingslammelse, med manglende evne til at problemløse

Ved sorg: faktor 1+2

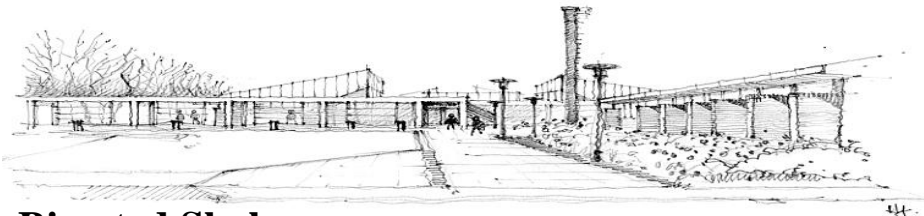
Ved krise: faktor 1+2+3

Huskeregul: Ved en krise er der altid en sorg, men i sorg er der ikke altid krise!

Er der indtrådt en krise ses faserne:

1. Chokfasen
2. Reaktionsfasen
3. Bearbejdningsfasen
4. Ny orienteringsfasen

Se bilag for uddybning af faserne.

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

Samtaler i klassen, hvor man sætter ord på tanker og følelser i forbindelse med det skete, vil fortsat have stor betydning.

Klassesamtalen kan struktureres på følgende måde:

- a) Introduktion
- b) Fakta
- c) Tanker
- d) Reaktioner
- e) Information
- f) Afslutning

Detaljeret beskrivelse af denne samtalestruktur kan læses i Atle Dyregrovs bog: "Sorg hos børn - en håndbog for voksne".

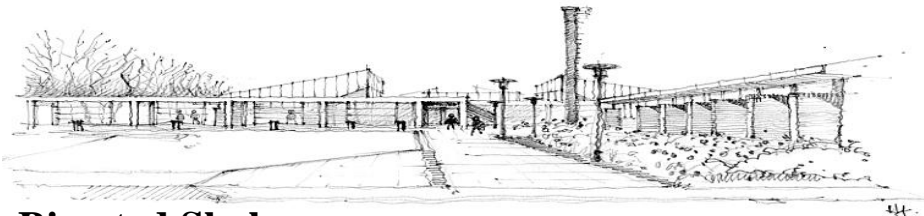
På de ældste klassestrin vil det også være givende med sådanne samtaler i mindre grupper. Vær opmærksom på, at der findes en del skønlitteratur beregnet for forskellige alderstrin. Se bilag.

De kan være af stor betydning for klassen, at:

- den afdøde elevs stol og bord bliver stående tom i klasseværelset et stykke tid. Det kan også være andre konkrete ting, der minder om vedkommende, som man kan tage vare på.
- den afdøde elevs grav besøges af den samlede klasse ved bestemte lejligheder.

Skolesundhedsplejersken, skolepsykologen og skolens præst kan være vigtige ressourcepersoner i opfølgingsarbejdet.

På årsdagen for en elevs død sender skolen et personligt brev til hjemmet. Underskrivere: de lærere, eleven havde på tidspunktet for dødsfaldet, skolebestyrelsens formand og skolens ledelse. Initiativtager: Skoleleder.

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

B. PERSONALEDØDSFALD

Lige efter dødsfaldet

Skolelederen underretter personalet. Det er ønskeligt, at lærerne er underrettet så tidligt som muligt. Det tilstræbes, at alle lærere møder kl. 7.30.

Klasserne informeres af kontaktlæreren i eget lokale.

Hvor det er kontaktlæreren, der er død, må klassen informeres af skoleleder og en lærer, den kender. Denne og en medlærer bør derefter beholde klassen resten af skoledagen. Man bør endvidere sørge for, at ingen elever kommer hjem til et tomt hus. (Gælder i særlig grad for børn i de små klasser. Dette sørger kontoret for).

Tal konkret om det, der er sket. Lad eleverne tale om deres følelser og tanker.

Mindehøjtidelighed

Inden mindehøjtideligheden hejses flaget på halv stang.

Kl. 10.00 samles hele skolen til mindehøjtidelighed ved ledelsen/præsten.

Der synges en salme/sang.

1 minuts stilhed.

Alle elever får en kortfattet, skriftlig meddelelse med hjem.

Forslag til tekst:

Klassen har i dag modtaget det tragiske budskab, at _____ er afgang ved døden. Dette er naturligvis noget, vi alle - og i særdeleshed klassens elever - er stærkt berørte af. I de nærmeste dage kommer vi nok til at bruge megen tid på at tale om, hvad der er sket. Der har i dag været en kort mindehøjtidelighed på skolen.

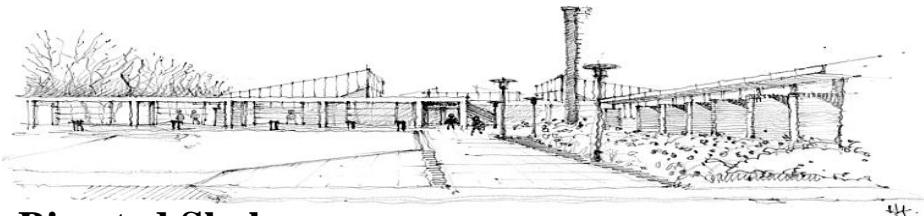
Det er af stor betydning for børnene, hvis I i hjemmet taler åbent om det, der er sket.

Kontaktlærer

Skoleleder

Det anbefales, at der skrives et lidt anderledes brev, hvis det er klassens kontakttærer, der er død.

Hvis det er muligt aflyses alle planlagte møder/aktiviteter efter skoledagens ophør, og i stedet samles lærerne på lærerværelset kl. 15.00. Her drøftes bl.a. praktiske opgaver i forbindelse med dødsfaldet (blomster, kontakten til pårørende). Der skal bl.a. undersøges, om de pårørende ønsker elev- og/eller lærerdeltagelse ved begravelsen.

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

C. EN ELEV MISTER EN AF SINE NÆRMESTE (FORÆLDRE ELLER SØSKENDE)

Tiden lige efter dødsfaldet

Ved forældrehenvendelse vedr. begivenheden må kontaktlæreren eller den kontaktperson, forældrene har udvalgt, finde ud af følgende:

- Hvordan er “historien”?
- hvornår skete det?
- hvor skete det?
- hvordan foregik det (ulykke)?
- evt. tidspunkt for begravelse

Hvad med børnene?

- er jeres børn orienteret?
- kan de tale om det?
- i elevens klasse vil vi tale om det, der er sket, samt sørge for en skrivelse til klassens forældre.

Under samtalen i klassen fortælles om muligt, hvad der er sket. Forbered kammeraterne på, at eleven kan være mere sårbar end ellers, og at de derfor bør vise hensyn.

Skolelederen orienterer hurtigst muligt alle lærere og pædagoger via lærerinfra.

Begravelse

- kontaktlæreren finder ud af, hvornår begravelsen foregår.
- Kontaktlæreren tager initiativ til, at der på vegne af klassens elever sendes en opmærksomhed til begravelsen.
- Skolen sender ligeledes blomster.
- Skolen flager på halv.

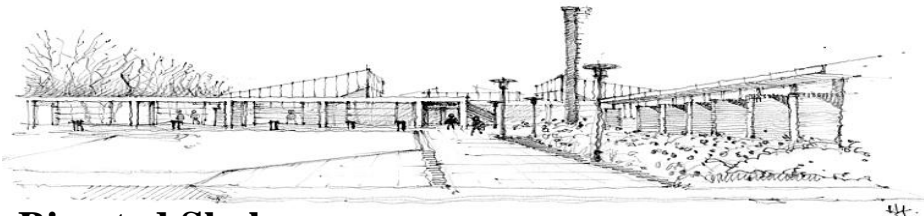
Opfølgning

Det er kontaktlæreren, der har ansvaret for, at eleven bliver modtaget godt (når eleven - helst så hurtigt som muligt efter dødsfaldet/begravelsen - kommer tilbage til skolen). Det er kontaktlærerens opgave at sørge for, at klassen får en ordentlig samtale om det, der er sket.

Vær opmærksom på elevens sorgreaktioner.

Nogle bearbejder hurtigt sorgen, efter dødsfaldet er blevet kendt. Andre vil først få mærkbare reaktioner noget efter.

Skyldfølelser er typiske udslag af sorgreaktioner hos børn og unge mennesker. Hos børn forbindes skyldfølelsen ofte med, om de fortsat kan lege og have det sjovt. Hos teenagere

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

forbindes den tit med “magisk tænkning”: Døde hun, fordi jeg sagde, at hun var dum? Døde han, fordi jeg sparkede ham engang? I denne sammenhæng er rådgivning og vejledning meget vigtig.

Da eleven er fyldt af en masse tanker, kan der komme andre reaktioner som f.eks.:

- faglige problemer
- indadvendthed
- aggressivitet
- holder op med at lege
- overdreven ængstelighed eller pessimisme

I den følgende tid er det væsentligt, at kontaktlæreren snakker åbent med eleven om sorgen. Det kan der være særligt behov for op til højtider, mærkedage, fødselsdage etc.

D. SKILSMISSE, ALVORLIG SYGDOM, KAOSITUATIONER O.L.:

Når ovenstående erfarer, orienteres kontaktlæreren. Kontaktlæreren er forpligtet på, at alle omkring klassen, SFO, servicepersonale og kontoret orienteres.

Også her gælder det:

Vær opmærksom på elevens sorgreaktion!!

Afrunding

Hele omsorgsplanen skal betragtes som vejledning og støtte. Det, der er væsentligt, er, at du som lærer føler dig forpligtet til at handle.

Hvis du følelsesmæssigt ikke synes, du magter opgaven - sørg da for, at en anden tager over!

Omsorgsplanen udleveres til nyansatte af skolelederen.

Bilag.

Biersted Skole

Jammerbugt Kommune

Litteraturliste:

Kræftens bekæmpelse:

Omsorg - handleplan, et idékatalog for skolens møde med børn i sorg.

Omsorg - når nogen man elsker dør, til 6.-8. klasse.

Omsorg - når bånd brister, til 3.-5. klasse.

Omsorg - med sorgen som blind passager, en radiomontage.

Omsorg - når livet går sin vej, en tegnefilm.

Omsorg - solsort, snefnug, en novellesamling til 9.-10. klasse.

Omsorg - når hjertet gør ondt - et undervisningsmateriale til BHK., 1. - 2. kl.

“Hvad fejler du, far?”

“Når forældre dør”

Laurie Krasny Brown og Marc Brown:

“Når dinosaurer dør” - en vejledning i at forstå døden (Ørnens forlag)

Dansk Røde Kors:

Psykisk førstehjælp - og anden medmenneskelig støtte.

Inger Anneberg:

Håbets labyrint. Når et barn får en livstruende sygdom. (Høst 1998)

Atle Dyregrov:

Sorg hos børn. En håndbog for voksne. (Dansk psykologisk Forlag 1992)

At tage afsked. Ritualer der hjælper barnet igennem sorgen. (Reitzel 1996)

Sorg og omsorg i skolen (Hans Reitzels Forlag 1996)

Peter Olesen:

Min mor døde. Min far døde. (Krogh 1999)

Doris Ottesen:

Børn og sorg - forældretab i barndommen. (Dafolo 1998)

Signe Wenneberg:

Kære far og mor. Skilsmissegenerationens voksne børn fortæller. (Aschehough 1997)

Johan Cullberg:

Dynamisk psykiatri. (Hans Reitzels Forlag, 4. udg.)

Signe Rølmer og Peter Olesen:

Børn om mors og fars død (Krogh 2000)

Donna O´Toole:

Marvi Myrrebjørn fatter håb - en højtlysningshistorie for mennesker i alle aldre om at elske og miste, om venskab og håb. (Ørnens forlag)